

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการปรับตัวทางสังคมและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเยาวชนแรงงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีในการศึกษาร่วมกัน 5 แนวคิดคือ เรื่องความพึงพอใจ เรื่องข่าวสารข้อมูล การสนับสนุนทางสังคม การปรับตัวทางสังคม และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางช่วยเหลือเยาวชนแรงงานในเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 3 เขตคือ เขตบางขุนเทียน เขตราษฎร์บูรณะ และเขตอำเภออ้อมน้อย จ. สมุทรสาคร จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway Analysis of Variance) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่เยาวชนแรงงานในเขตบางขุนเทียน เขตราษฎร์บูรณะและ เขตอำเภออ้อมน้อย จ.สมุทรสาคร จำนวน 240 คนเป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 19-20 ปี มีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 6 และอยู่ในกรุงเทพหรือปริมณฑลมาไม่เกิน 1 ปี เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่มีรายได้เดือนละ 3,001 - 4,500 บาท

2. ความพึงพอใจในครอบครัว ส่วนใหญ่เยาวชนแรงงานพอใจในครอบครัวที่ยกข่องให้เกียรติเยาวชน ครอบครัวรู้จักออกมทรัพย์ สมาชิกในครอบครัวมีการไปร่วมงานประเพณีและร่วมงานของเพื่อนบ้านด้วยกัน เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ยังพอใจครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้คำปรึกษากันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัว ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวไม่มีปัญหาขัดแย้งกัน โดยรวมแล้วจึงสรุปได้ว่า เยาวชนแรงงานมีความพึงพอใจในครอบครัวของตนเองเพราะยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่อยู่ที่บ้านเดิมจนถึงมาทำงานในเมืองในปัจจุบัน

3. ความพึงพอใจในงาน ส่วนใหญ่เยาวชนแรงงานพอใจในตัวเองที่ทำอยู่ แต่ยังไม่มีความแน่ใจในเรื่องความมั่นคงของงานและไม่แน่ใจว่าจะเปลี่ยนงานหรือไม่ เยาวชนส่วนใหญ่พึงพอใจในรายได้และภูมิใจในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งพึงพอใจต่อผลงานที่ตนเองทำได้ นอกจากนี้เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ยังพอใจต่อเพื่อนร่วมงานด้วยซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่มาอพยพมาจากพื้นที่เดียวกันมารวมกลุ่มกันในเมืองอีก ผลการศึกษานี้พบว่าเยาวชนแรงงานส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แตกต่างกันมาก แม้จะมีการศึกษาต่างกัน

4. การรับข่าวสารข้อมูลเยาวชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องงานก่อนเข้ามาทำงานในเมือง และได้รับความรู้เกี่ยวกับกรุงเทพฯ ก่อน โดยเยาวชนแรงงานได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่างๆ ในหมู่บ้านเช่น จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เยาวชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเนื้อหาสาระที่สื่อนำเสนอ และส่วนใหญ่เยาวชนแรงงานไม่แน่ใจว่าสื่อนำเสนอเรื่องจริง แต่เยาวชนส่วนใหญ่ก็เห็นว่าความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อมีประโยชน์ต่อชีวิตในเมืองในปัจจุบัน

จากผลการศึกษาพอสรุปได้ว่าเยาวชนแรงงานได้รับข่าวสารดีและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สื่อนำเสนอ ตลอดจนได้เห็นประโยชน์จากสื่อในชีวิตประจำวัน

5. การสนับสนุนทางสังคมจากญาติหรือเพื่อน เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับความเห็นใจบุคคลรอบข้างค่อนข้างมาก เมื่อเยาวชนแรงงานต้องการระบายสิ่งใดก็มีผู้รับฟังค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่เยาวชนแรงงานไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นที่พอใจของผู้อื่น แต่เยาวชนก็ได้รับความช่วยเหลือดีเมื่อเจ็บป่วย ส่วนใหญ่เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ได้ให้เวลากับคนใกล้ชิดค่อนข้างมาก และได้รับกำลังใจหรือคำชมเชยเมื่อกระทำสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมค่อนข้างมาก นอกจากนี้เยาวชนแรงงานยังมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและยังมีผู้ชี้แจงข่าวสารข้อมูลเมื่อต้องการคำอธิบายค่อนข้างมาก

ผลการศึกษาพอสรุปได้ว่าเยาวชนแรงงานได้รับการสนับสนุนจากญาติหรือเพื่อนที่อยู่ด้วยเป็นอย่างดีในสังคมเมือง

6. การปรับตัวทางสังคมของเยาวชนแรงงาน เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าคนรอบข้างเป็นคนดีนักคบ ไม่แน่ใจว่ามีคนใกล้ชิดรักและชอบตนเอง เยาวชน

แรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่มั่นคง และไม่แน่ใจว่ากลุ่มคนหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ด้วยเป็นกลุ่มที่ดี รวมทั้งไม่แน่ใจในเรื่องการวางแผนชีวิตในอนาคตอีกด้วย

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเยาวชนแรงงานยังมีการปรับตัวทางสังคมระดับปานกลางไปถึงระดับการปรับตัวได้ดีเป็นส่วนใหญ่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมได้แก่ 1. ระดับการศึกษาคือผู้ที่มีการศึกษาสูงสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า 2. ความพึงพอใจต่อครอบครัวผู้ที่มีความพึงพอใจต่อครอบครัวมากจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในครอบครัวน้อย 3. ความพึงพอใจต่องานผู้ที่มีความพึงพอใจต่องานมากจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในงานน้อย 4. การรับข่าวสารข้อมูลผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลมากจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลน้อย 5. การสนับสนุนทางสังคมผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากจะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า

7. การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต

7.1 การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามสังคมที่พัฒนา เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่เห็นว่ากฎระเบียบมีความสำคัญมากกว่าบุคคล เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ชอบคอมพิวเตอร์ แต่เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าต่อไปจะใช้ชีวิตคู่ตามลำพัง

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าเยาวชนแรงงานเป็นผู้ที่มีระเบียบในสังคมมากขึ้น และรู้จักคอมพิวเตอร์เพื่ออนาคตส่วนการใช้ชีวิตคู่ตามลำพัง เยาวชนแรงงานอาจจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์การใช้ชีวิตครอบครัวของผู้ใช้แรงงานในปัจจุบันที่ยังคงต้องอาศัยสมาชิกในครอบครัวมาช่วยเหลือบุตรหรือบางกรณีอาจจะต้องส่งบุตรไปอยู่ในชนบท จึงยังต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครอบครัวเดิมอยู่มากในระยะแรกของการสร้างครอบครัว

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนค่านิยมเป็นแบบเมืองได้แก่การรับข่าวสารข้อมูลคือผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลมากจะมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมเป็นแบบเมืองมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลน้อย

7.2 การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอันเป็นผลกระทบจากสังคมที่พัฒนาเยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ไม่แน่ใจในเรื่องการไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่าคำสอนผู้ใหญ่จะช่วยเยาวชนได้น้อยในปัจจุบันและไม่เห็นว่าคนมีทรัพย์สินเงินทองเป็นคนน่านับถือ

ผลการศึกษาแสดงว่าเยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมที่ดี ยังคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่น การเชื่อฟังผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญและไม่เห็นว่าผู้มีทรัพย์สินเงินทองเป็นผู้น่านับถือ

การช่วยเหลือกันในกลุ่มเยาวชนแรงงานและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใหญ่จะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญในการใช้ชีวิตของเยาวชนในเมืองเมื่อต้องอยู่ห่างไกลจากครอบครัว อย่างน้อยการติดต่อสื่อสารหรือการปรึกษาหารือกัน ในบางโอกาสจะเป็นการช่วยเยาวชนได้เมื่อเกิดปัญหา

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอันเป็นผลกระทบจากสังคมที่พัฒนาได้แก่ 1.อายุการทำงานผู้ที่มีอายุการทำงานนานกว่าจะการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอันเป็นผลกระทบจากสังคมที่พัฒนามากกว่าผู้ที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 2.การรับข่าวสารข้อมูลผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลมากจะมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอันเป็นผลกระทบจากสังคมที่พัฒนามากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลน้อยกว่า

ข้อสังเกตบางประการจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่ต้องทำหน้าที่หนักก็เป็นผู้รับผิดชอบครอบครัวอีกคนหนึ่ง ตั้งแต่อายุน้อยเพราะครอบครัวของเยาวชนแรงงานมีฐานะยากจน เยาวชนแรงงานต้องพยายามประหยัดเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มาก เพื่อนำเงินออมนั้นส่งกลับไปช่วยเหลือ ครอบครัวให้ครอบครัวสร้างฐานะในภูมิลำเนาเดิม เยาวชนแรงงานมีความรอบคอบระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยของตนเองมักจะพักอาศัยอยู่กับญาติหรือเพื่อนจากบ้านเดียวกันและมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ เยาวชนแรงงานส่วนใหญ่มีการปรับตัวทางสังคมปานกลาง และยังมีค่านิยมที่ดี เช่น ไม้มีว่สามทางเพศ และไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มเพื่อนเยาวชนแรงงานด้วยกัน แต่ยังมีเยาวชนแรงงานส่วนหนึ่งที่มีมักจะชอบลองสิ่งเสพติด และชอบเข้ากลุ่มสังสรรค์กันมีการสูบบุหรี่ ดื่มสุราหรือเบียร์ ผู้ที่เคยลองสิ่งเสพติดมักจะเคยลองสิ่งของมีนเมาหรือยาเสพติดมากกว่าหนึ่งชนิด และที่ยาเสพติดชนิดร้ายแรงเช่น เฮโรอีนก็ยังมีเยาวชนแรงงานเคยลองใช้ แม้จะมีจำนวนน้อยแต่ก็อาจเป็นตัวชักนำผู้อื่นให้ลองเสพติดตามได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน และสถานประกอบการ มีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวทางสังคมและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเยาวชนแรงงาน จึงขอเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนเยาวชนแรงงานในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชนแรงงาน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการศึกษาให้กับเยาวชนแรงงาน ดังนี้คือ

1. นายจ้างควรจัดบริการให้การศึกษาให้กับเยาวชนแรงงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ใช่โอกาสทางการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้จากการศึกษานอกระบบซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนจะเน้นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต กล่าวคือมีการผสมผสานกันหลายๆ ลักษณะ เช่น ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ความสัมพันธ์ในครอบครัว กฎหมายแรงงาน เป็นต้น โดยอาจให้การศึกษาตามวิธีต่างๆ ดังนี้

- 1.1 การเรียนในชั้นเรียน อาจเชิญวิทยากรทั้งจากภายในและภายนอกมาบรรยายในโรงงานหรือสถานประกอบการ ตามตารางเวลาซึ่งอาจจัดหมุนเวียนกันตามความเหมาะสมของระบบการทำงานของแต่ละแห่ง

- 1.2 การใช้สื่อการเรียนเช่นวิทยุ หรือโทรทัศน์ ในการสอดแทรกเกร็ดความรู้ หรือข่าวสารในเวลาพัก หรือก่อนเริ่มทำงานเพื่อให้ความรู้และเป็นการพัฒนาไหวพริบในการทำงานของเยาวชนแรงงาน

- 1.3 ให้ทุนการศึกษาสำหรับเยาวชนแรงงาน เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่มีความสามารถจะเรียนในระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้ได้

- 1.4 จัดห้องสมุดให้เยาวชนสามารถยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านในเวลาเลิกงานหรือในวันหยุดได้

2. กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เด็กสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ใหม่ในสังคมปัจจุบันควบคู่ไปกับการเรียนวิชาต่างๆด้วย

3. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา เพื่อส่งเสริมค่านิยมดั้งเดิมของเยาวชนแรงงานให้คงอยู่ต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องการช่วยเหลือกันและกัน ในสังคมเมือง ในการจัดกิจกรรมควรใช้สื่อสารมวลชนเพื่อให้ได้ผลในวงกว้าง

ด้านที่อยู่อาศัย

1. นายจ้างควรจัดให้มีหอพักในโรงงานให้กับเยาวชนแรงงาน เพราะจากการศึกษาพบว่าเยาวชนแรงงานต้องใช้จ่ายมากในเรื่องที่พัก ต้องอาศัยอยู่รวมกันจำนวนมากในห้องเช่า สภาพการเป็นอยู่ไม่เหมาะสมซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาทางเพศได้
2. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและภาคเอกชนควรจัดที่พักชั่วคราวในระยะแรกที่เยาวชนแรงงานเพิ่งเริ่มทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในด้านนี้

ด้านการให้คำปรึกษา

1. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรพัฒนาเอกชน ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาแก่เยาวชนแรงงาน เพราะเยาวชนแรงงานที่เพิ่งเข้ามาทำงานซึ่งอาจมีปัญหามากมายอย่างไม่ทราบว่าจะปรึกษาใครได้ บางครั้งการตัดสินใจโดยไม่มีความรู้ถึงสภาพแวดล้อมและอันตรายที่มีอยู่ในเมือง อาจทำให้เกิดผลเสียแก่เยาวชนแรงงานได้
2. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมควรจัดโครงการสวัสดิการสังคมสำหรับเยาวชนแรงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในเมือง

ด้านสุขภาพอนามัย

1. กระทรวงสาธารณสุขควรจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับเยาวชนแรงงานเพื่อให้เยาวชนแรงงานได้มีความรู้ในด้านการป้องกันโรค ภัยของยาเสพติด ความรู้เรื่องเพศศึกษา และการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง
2. กรุงเทพมหานครควรจัดตั้งศูนย์กีฬาสำหรับเยาวชนแรงงานให้มากขึ้น เพื่อจะได้เป็นที่ออกกำลังกาย เป็นที่พักผ่อนและพบปะสังสรรค์สำหรับเยาวชนแรงงานเพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนแรงงานไปใช้เวลาว่างในทางที่ผิด
3. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนควรจัดอบรมให้เยาวชนแรงงานในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน สิทธิต่างๆ ของเยาวชนแรงงานเป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลเด็กและเยาวชนอย่างครบวงจรตั้งแต่อยู่กับครอบครัวจนถึงออกมาประกอบอาชีพ
2. ควรทำการประชาสัมพันธ์งานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือดูแลเยาวชนในปัจจุบันให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ในด้านวิชาการ

การศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนค่านิยมเป็นเรื่องที่มีความละเอียดและมีเนื้อหาในการศึกษามาก ควรจะมีการศึกษาค่านิยมในด้านต่างๆ ให้ลึกซึ้งกว่าการศึกษาครั้งนี้เพื่อจะได้ผลที่กว้างและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในด้านวิธีการศึกษา

1. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตระหว่างเยาวชนแรงงานที่ทำงานอาชีพต่างๆกัน เพื่อจะได้ทราบว่าเยาวชนแรงงานกลุ่มใดมีปัญหาในการปรับตัวทางสังคมและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมากกว่า
2. การศึกษาควรเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีสัดส่วนเพศหญิงชายให้เท่ากันเพื่อจะสามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างควายสัมพันธ์ด้านต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น